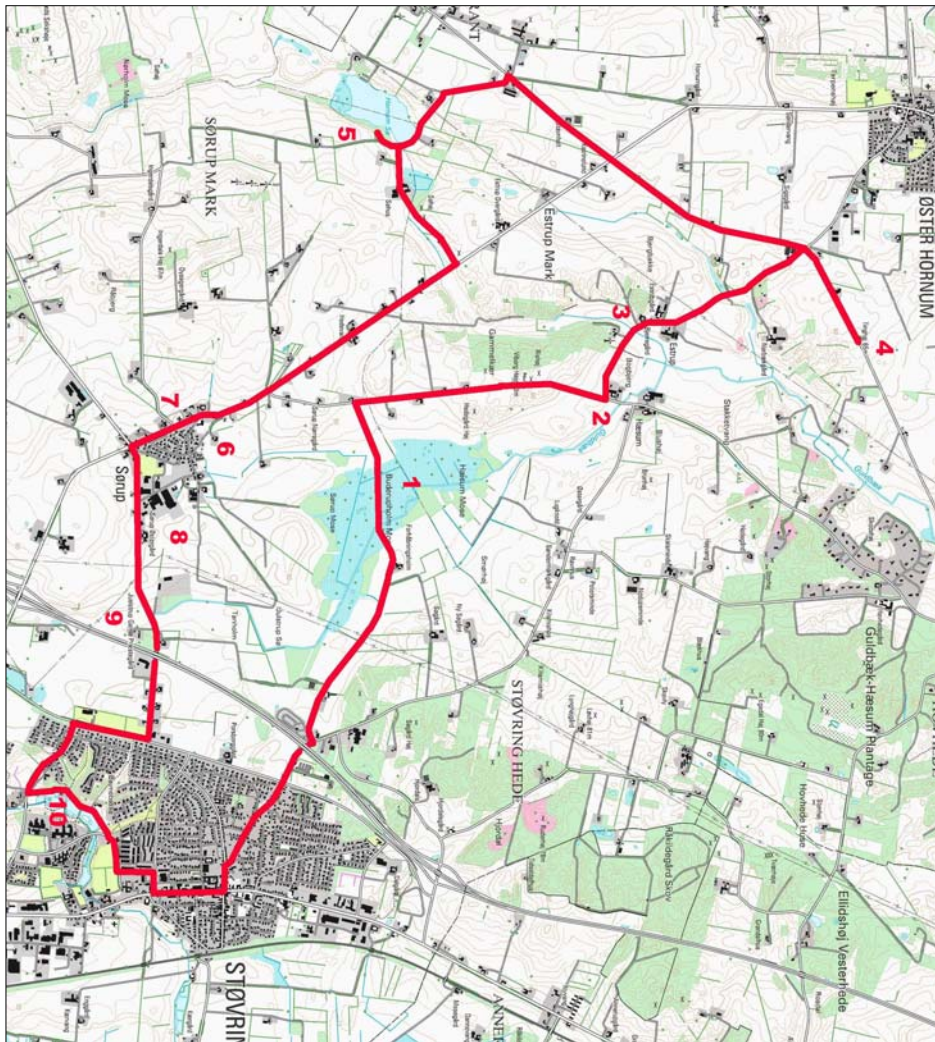

Cykelrute Hæsnum Mose – Hornum Sø

Kort © KMS

Hæsnum

Hornum Sø

Hæsnum Skole 1947

Hæsnum Mose

Sørup Kirke

Guldbækkens udspring

Engdrag ved Estrup

Sørup Kirke

Svane i Mastrup Sø

Tinghøj ved Øster Hornum

Mastrup Sø

Elefanten i Sørup

Rute, billeder og beskrivelse udarbejdet 2005 af
Niels Nørgaard Nielsen for Størring kommunes Grønne Råd

Turen, der er på ca. 20 km, heraf ca. 2,5 km grusvej, kan begynde i det centrale Støvring, hvorfra der køres ud ad Hæsumvejen. Lige når man har passeret under motorvejen drejes til venstre, forbi det køretekniske anlæg og videre ad grusvejen ud i mosen.

1: Mosen er et sammenhængende højmosedområde på ca. 140 ha. bestående af Hæsum, Buderupholm og Sørup Moser. Moser dannes ved at forrådnede planter aflejres. Én meters aflejringer tager op til 3000 år. Helt tilbage til midt i 1400-tallet har der været foretaget tørvegravning i mosen. 1873 – 77 producerede en fabrik i Støvring tørv fra mosen. Under sidste verdenskrig fik tørvegravningen et stort opsving og så sent som under oliekriserne i 1970'erne var der enkelte, der genoptog gravningen. Det er tydeligt at se, hvor der i tidens løb er gravet tørv. Mosen har leveret brændsel til gårdene på egnen, idet der til de fleste gårde hørte et stykke mose. Der leveredes også tørv til forskellige virksomheder, og skolerne på egnen fik som del af aftalen med kommunen tildelt et vist antal tørv pr. år. I marts 1940 købte Øster Hornum kommune således 120.000 tørv til sine 5 skoler. I mosen er et rigt dyreliv.

I mosen har Guldbækken, som har sit navn pga. vandets store okkerindhold, sit udspring. Bækken fortsætter til Guldbæk og Godthaab, hvor den danner mølledammen til Hammerværket, inden den ved Svenstrup løber sammen med Østerå.

2: Tilbage på asfaltvejen drejes til højre, og når man kommer op på toppen af bakken ved Viborghøje, er der en formidabel udsigt over mosen og ned over Hæsum, som førhen var en levende landsby med egen skole fra 1890. Ved den gamle skole, nedlagt 1955, drejes til venstre, og man kommer snart til landsbyen Estrup.

3: Landsbyen har lagt navn til statsminister J. B. S. Estrup, der regerede landet udenom Folketinget i slutningen af 1800-tallet. Hans oldefar var rytterbonde i Estrup.

4: Ved krydset Estrupvej/Gl. Viborgvej kan gøres en afstikker til Tinghøj, der er en stor bronzealderhøj. I en lavning umiddelbart vest for højen har der været afholdt herredsting for Hornum Herred fra tidlig middelalder til midt i 1600-tallet. Her mødtes man og ordnede alle formelle ting, handler, efterlysning af stort og småt og bortløbne tjenestefolk, og her dømte man efter Jyske Lov fra 1241. Der var en slags halvdekke skur, hvor skriveren kunne sidde. Der ud over havde man 4 brædder anbragt i kvadrat på nogle sten, hvor herredsfogeden sad med sine 8 stokkemænd. Også større forbrydelser tog man sig af, man kunne endog dømme folk til døden. Galgebakken lå oppe på toppen af det vi nu kalder Fyrrebakken i Øster Hornum, hvor man også kunne få hovedet kappet af, hvis det var det, der stod for.

5: Turen fortsætter sydpå ad Gl. Viborgvej, der er en del af det gamle hærvejssystem. Videre ud på Hornum Trant og ned til Hornum Sø, som om sommeren benyttes af mange som udflugtsmål og til badning. Ved søen er der bygget shelters til primitiv, gratis overnatning, ligesom der er etableret toilet og bålplads. Syd for søen findes et mindre moseareal, hvor der tidligere har været gravet tørv.

6: Videre ad Hornum Søvej kommer man tilbage på Nibevej, hvor man kan køre på cykelstien og nyde det kuperede landskab, indtil man kommer til Sørup. Umiddelbart inden byen ligger på venstre hånd en lille landejendom, der var skole fra 1852 til begyndelsen af 1900-tallet, hvor der blev bygget skole i Sørup. Denne blev snart for lille og ved siden af byggedes en ny i 1916, hvorefter den gamle tjente som lærerbolig. Skolen blev lukket 1971, og fungerer i dag som Sørups forsamlingshus.

7: Sørup Kirke er en enkelt udformet kirke bygget af røde mursten i 1906 med tårn fra 1953. Indvendigt fremstår kirken smukt og enkelt malet i stærke men smukt afstemte farver. Sørup Kirke har haft en forgænger, der lå få hundrede meter NV for byen ved Sørupgård. Denne kirke nedlagdes kort efter reformationen, men først i 1871 blev den gamle kirkegård inddraget til landbrugsland. Nogle af gravene blev udgravet i slutningen af 60'erne, men ikke kirketomten, så der venter her kommende tiders arkæologer et spændende arbejde. Sørup Kirke er åben fra 8 til 16 på hverdage og i forbindelse med gudstjenester.

8: Sørup er specielt kendt for sin industrivirksomheder. Umiddelbart efter man er drejet til venstre mod Støvring, ses en herlig statue; en elefant, der symboliserer tillid, stabilitet og styrke!

9: Inden man når Støvring ligger Juelstrup gl. Præstegård, der fungerede som præstegård for Buderuppræsten fra 1552 til 1954, hvor den ny præstegård blev bygget på Mosbæksallé i Støvring. Ved Juelstrup præstegård var der indtil først i 1920'erne en ret stor sø med øen Tanholm. Søen blev på det tidspunkt udtørret ved, at der blev gravet en kanal via Sørup Mose ud til Guldbækken. Søen tænkes nu genoprettet.

10: Kør til højre ad Vestre Primærvej og snart efter til venstre ad Over Bækken. Man befinder sig nu i Mastrup, der er en gammel landsby, en udflytterby fra Støvring. I 1600-tallet var den på størrelse med Støvring. Allerede i 1700-tallet var byen kraftigt på retur. Nu er området ved at være bebygget med parcelhuse og institutioner, herunder folkeskole og gymnasium. Området er under kraftigt udbygning.

I bunden af dalen drejes venstre ad grusvejen, og man kører nu i Mastrup Ådal, hvor man ad grusstier følger Mastrup Søerne, hvorefter turen ender ved sit udgangspunkt. Søerne blev dannet først i 1970'erne af forhenværende dambrug. Det rekreative område er på ca. 20 ha. med stier, udsigtspladser, borde/bænke og legeplads. Ved anlæggelsen af Mastrup Søerne fandt man rester af nok den ældste vandmølle på egnen. Foruden fundamentet er der fundet et møllehjul. Møllen har været af skvætmølle-typen, en meget gammel og enkel mølletype, hvor vandhjulet lå vandret i modsætning til de senere mølletyper. Sådanne møller, der har været anlagt ved mange gårde inden de større vandmøller tog over, har en lille udnyttelsesgrad af vandet, men kan anlægges selv hvor der kun er et lille fald.

På www.stoevringlokalarkiv.dk findes flere oplysninger om lokalområdets historie.